

Nieuw Nederlands

TLPST

Lesbrief nummer 19 – juni 2015

Wilt u laten weten wat u van deze TLPST vond? Hebt u tips voor de volgende aflevering? Mail ons: redactie@tlpst.nl.

De toekomst van de taal?

Hoe zou het Nederlands er over vijfhonderd jaar voor staan? Zal onze taal dan helemaal verdwenen zijn? Of is het Nederlands dan zó veranderd dat het helemaal niet meer lijkt op de taal die we nu spreken?

> [Lees verder](#)

Dezelfde naam, maar niet dezelfde mensen

Groot misverstand in België tijdens de Koningin Elisabethwedstrijd voor jonge violisten: bij de bekendmaking van de winnaar hoorde de Zuid-Koreaanse Lee Ji Yoon haar naam, maar de juryvoorzitter bedoelde Lim Ji Young.

> [Lees verder](#)

Praat wát met me?

In de hit 'Praat Nederlands met me' ontmoet Kenny B. een meisje in Parijs. Ze zijn allebei opgelucht dat ze gewoon Nederlands met elkaar kunnen spreken. Het liedje bleek al snel een inspiratiebron voor allerlei dialectsprekers.

> [Lees verder](#)

De geschiedenis van zeg maar

Sommige mensen ergeren zich er dood aan, andere halen er hun schouders over op: stopwoordjes. Een voorbeeld is *zeg maar*. Er zijn mensen die dat in iedere zin wel een keer gebruiken. Waarom doen ze dat eigenlijk?

> [Lees verder](#)

De toekomst van de taal

Hoe zou het Nederlands er over vijfhonderd jaar voor staan? Zal onze taal dan helemaal verdwenen zijn? Of is het Nederlands dan zó veranderd dat het helemaal niet meer lijkt op de taal die we nu spreken? De afgelopen vijfhonderd jaar is het Nederlands natuurlijk ook al flink veranderd, maar sommige mensen denken dat de veranderingen de komende eeuwen veel sneller zullen gaan.

Het Nederlands verandert constant. Zo kan een foute woordvorm of woordcombinatie die in het dagelijkse taalgebruik wel veel voorkomt, op een gegeven moment juist worden. Het zou bijvoorbeeld heel goed kunnen dat een zin als 'Hun hebben het gedaan' over vijftig jaar heel gewoon Nederlands is. Er zijn mensen die dat geen leuke ontwikkeling vinden, omdat ze willen dat alles blijft zoals het is. Die mensen zullen wel niet zo blij zijn met professor Joop van der Horst. Hij beweert dat onze taal in het jaar 2500 volkomen verdwenen zal zijn, net zoals het Engels, Duits, Deens, Spaans en Hongaars. Zijn voorspelling is dat we overal ter wereld dezelfde taal zullen spreken. Een taal die alleen regionale verschillen zal kennen – in India zal die taal er wat anders uitzien en anders klinken dan in Nederland.

Verdwijnen de verschillende talen?

Andere taalkundigen geloven niet dat het zo'n vaart zal lopen. Ze denken wel dat het Nederlands zal veranderen door de invloed van het Engels. We nemen dan niet alleen woorden over uit die taal, maar ook dingen als woordvolgorde en zinsconstructies. En het zou kunnen dat in de toekomst ook andere talen het Nederlands zullen beïnvloeden. Wat dacht je bijvoorbeeld van het Chinees?

Tot zover de toekomst. We gaan even terug naar het verleden, want in de afgelopen vijfhonderd jaar is het Nederlands ook flink veranderd. Hoe klonk het Nederlands in het jaar 1500 en daarvoor? Begrijp je dat Nederlands nog? En zou je het kunnen spreken? Lees hier meer over [de toekomst van het Nederlands](#) – en bekijk het filmpje over [het Nederlands van vroeger](#).

Vragen en opdrachten

Werk in viertallen. Verdeel jullie groepje in twee tweetallen. Tweetal 1 maakt vraag 1 en 2. Tweetal 2 maakt vraag 3 en 4. Vraag 5 maken jullie samen. Vraag 6 maken jullie met de hele klas.

- 1 Lees [deze tekst](#).
- 2 Voorspel met behulp van de tekst hoe de Nederlandse taal er in de toekomst uit zou kunnen zien. Je hoeft niet alleen de mening van de schrijver te gebruiken, je mag ook zelf dingen bedenken.
- 3 Lees [deze tekst](#).
- 4 Voorspel met behulp van de tekst hoe de Nederlandse taal er in de toekomst uit zou kunnen zien. Je hoeft niet alleen de mening van de schrijver te gebruiken, je mag ook zelf dingen bedenken.

- 5a** Bespreek jullie voorspellingen met elkaar. Wat zijn de verschillen en wat de overeenkomsten?
- 5b** Beschrijf naar aanleiding van jullie voorspellingen en jullie eigen mening een nieuw toekomstbeeld voor het Nederlands waar iedereen in het groepje het mee eens is.
- 6** Deel jullie toekomstbeeld met de hele klas. Zijn er grote verschillen in de voorspellingen van de verschillende groepjes?

[> Antwoorden](#)

[> Terug naar de voorpagina](#)

Dezelfde naam, maar niet dezelfde mensen

Groot misverstand in België tijdens de Koningin Elisabethwedstrijd voor jonge violisten: bij de bekendmaking van de winnaar hoorde de Zuid-Koreaanse Lee Ji Yoon haar naam noemen. Ze stormde het podium op, maar toen werd duidelijk dat de juryvoorzitter niet haar bedoelde, maar haar landgenote Lim Ji Young.

Mensen met dezelfde of een gelijkklinkende voornaam en achternaam, je komt ze niet alleen tegen in het Koreaans. (Bekijk het filmpje van de [Koningin Elisabethwedstrijd](#).)

Zo werden in België in 2007 twee [voetballers](#) met dezelfde naam die aan dezelfde voetbalwedstrijd meededen, allebei uit het veld gestuurd. In 2013 gingen [Kelly Hildebrandt \(m\)](#) en [Kelly Hildebrandt \(v\)](#) uit elkaar: ze hadden elkaar leren kennen op Facebook, maar hadden toch minder gemeen dan ze dachten. En vorig jaar ging een Canadees op [wereldreis](#) met een vrouw die dezelfde naam heeft als zijn ex-vriendin. (Hij had nu eenmaal tickets op die naam gekocht, en wat moest hij er anders mee?)

Lim Ji Young hoort dat zij de winnaar is.

Ken jij ook iemand die precies dezelfde naam heeft als jij? Zo ja, wanneer heb je dat ontdekt? Is dat leuk of leidt het soms tot verwarring? Misschien is het een idee om ooit op het internet jouw naam te [beschermen](#)?

Vragen en opdrachten

- 1a** In de tekst staan vier situaties die ontstonden bij twee mensen die (ongeveer) dezelfde naam hebben. Welke situaties?
- 1b** Welke van deze situaties vind je het grappigst? Leg je antwoord uit.
- 1c** In welke situatie zou jij zelf het minst graag terecht willen komen? Leg uit.
- 1d** Kun je nog andere situaties bedenken die kunnen ontstaan als twee mensen dezelfde naam hebben?
- 2** Hoeveel mensen kun je op de sociale media vinden die precies dezelfde naam hebben als jij?
- 3** Hoeveel mensen kun je op de sociale media vinden die een naam hebben die je anders schrijft, maar die ongeveer hetzelfde klinkt als jouw naam?
- 4** Zou jij overwegen om je naam te beschermen, zoals in de laatste zin van de tekst staat?

> [Antwoorden](#)

> [Terug naar de voorpagina](#)

Praat wát met me?

Kenny B. had dit voorjaar een hit met zijn liedje *'Praat Nederlands met me'*. In dat nummer loopt Kenny B. door Parijs, en komt daar een meisje tegen. Ze zijn allebei opgelucht dat ze geen *français* hoeven te praten, omdat ze gewoon Nederlands verstaan. Het liedje bleek al snel een inspiratiebron voor allerlei dialectsprekers.

Er verschenen versies van het liedje in onder andere het *Amsterdams*, het *Rotterdams*, het *Haags*, het *Gronings* en het *Tilburgs*. Ook andere talen die in Nederland gesproken worden, zoals *Marokkaans* en *Surinaams*, zijn al aan bod gekomen.

Dat is opvallend, want dertig jaar geleden dachten sommige taalkundigen nog dat de dialecten zouden uitsterven. Doordat iedereen hetzelfde Nederlands leerde op school en naar hetzelfde Nederlands op de radio en de televisie luisterde, zou het wel snel afgelopen zijn met alle variëteiten van onze taal.

Kenny B. in 'Praat Nederlands met me'.

Maar kennelijk gaat het toch niet zo snel. Door het internet is het heel makkelijk om liedjes op te nemen en teksten te verspreiden. En dat helpt talen met niet zo veel sprekers om te blijven bestaan.

Vragen en opdrachten

- 1 In de tekst wordt gesproken over het beroep 'taalkundige'. Wat houdt dit beroep in?
- 2 Er zijn allerlei versies van het liedje van Kenny B. verschenen. Bedenk nog één nieuwe versie die gemaakt kan worden.
- 3 Denk jij dat dialecten uiteindelijk toch uitsterven? Leg je antwoord duidelijk uit.
- 4a Bekijk (een stukje van) *dit oude journaal* uit 1960. Wat valt je op aan het taalgebruik in dit journaal?
- 4b Schrijf drie woorden op uit het filmpje die je tegenwoordig niet meer (zo vaak) hoort.
- 4c Maak nu groepjes van vier. Elk groepje schrijft een versie van het liedje van Kenny B., maar dit moet wel in het Nederlands uit 1960 zijn. Gebruik oude woorden en bedenk een leuke titel. Eén couplet is genoeg. Lees na afloop jullie versie voor. Zingen mag natuurlijk ook!

> [Antwoorden](#)

> [Terug naar de voorpagina](#)

De geschiedenis van *zeg maar*

Sommige mensen ergeren zich er dood aan, andere halen er hun schouders over op: stopwoordjes. Een voorbeeld is *zeg maar*. Er zijn mensen die dat in iedere zin wel een keer gebruiken. Waarom doen ze dat eigenlijk? En waarom vinden andere mensen dat zo erg?

De [website Vice](#) is eens diep in de geschiedenis van *zeg maar* gedoken. Het blijkt al tientallen jaren voor te komen. Een modeverschijnsel kun je het dus niet noemen. En het gebruik van stopwoordjes op zichzelf is al duizenden jaren oud: zelfs de oude Romeinen gebruikten ze al.

Waarom gebruiken we zo vaak stopwoordjes als *zeg maar*? Sommige mensen denken dat we het expres doen om een beetje vaag te zijn. Andere denken dat het vooral is uit beleefdheid: door *zeg maar* te gebruiken zwak je je woorden een beetje af en dring je de ander niets op.

Zeg maar is niet het enige stopwoordje dat de ronde doet. Zo zeggen sommige mensen juist voortdurend *eigenlijk*. Ken jij nog andere voorbeelden?

Vragen en opdrachten

- 1 Heb jij een stopwoordje dat je vaak gebruikt? Welk stopwoordje?
- 2 Welke twee redenen om stopwoordjes te gebruiken, worden in de tekst genoemd?
- 3a Het zinnetje *Ik heb zoiets van* heeft ooit een prijs gewonnen: 'De vaagste vaagtaal'. Wat betekent 'de vaagste vaagtaal', denk je?
- 3b Waarom zou *Ik heb zoiets van* deze prijs gewonnen hebben?
- 3c Wat betekent *Ik heb zoiets van* eigenlijk?
- 3d Bedenk nog twee voorbeelden van 'vage taal'.
- 4 Er waren nog meer nominaties voor 'De vaagste vaagtaal'. Hieronder zie je er een aantal. Wat is de betekenis?
 - a. *Dat is wel een dingetje.*
 - b. *Superfood.*
 - c. *Ik klap het op de mail.*

- 5 Bekijk [dit filmpje](#). Welke stopwoorden hoor je?

> [Antwoorden](#)

> [Terug naar de voorpagina](#)

Antwoorden bij het eerste onderwerp

1 t/m 6 Eigen antwoorden.

Antwoorden bij het tweede onderwerp

- 1a**
1. Een violiste dacht dat ze gewonnen had omdat haar naam leek op die van de winnaar.
 2. Twee voetballers met dezelfde naam werden van het veld gestuurd tijdens een en dezelfde wedstrijd.
 3. Een man en vrouw met dezelfde naam zijn getrouwd en weer gescheiden.
 4. Een man nam een vrouw met dezelfde naam als zijn ex mee op wereldreis, zodat het vliegticket van zijn ex niet verloren zou gaan.

1b t/m 4 Eigen antwoorden.

Antwoorden bij het derde onderwerp

- 1** Een taalkundige houdt zich bezig met allerlei dingen rondom taal, bijvoorbeeld klanken, betekenissen, de herkomst van een taal en invloeden op de taal.
- 2 en 3** Eigen antwoorden.
- 4a** Ouderwets taalgebruik, andere woorden, netjes.
- 4b** Bijvoorbeeld *tenue, de hand drukken, voorts, reeds, middaguren, neergutsende regen*.
- 4c** Eigen antwoord.
-

Antwoorden bij het vierde onderwerp

- 1** Eigen antwoord.
- 2** - Het wordt expres gedaan om een beetje vaag te zijn.
- Het wordt uit beleefdheid gedaan.
- 3a** Dit is taal die erg vaag is; de zinnen hebben soms geen betekenis of dingen worden erg ingewikkeld en raar gezegd terwijl het ook makkelijker kan.
- 3b** Eigen antwoord.
- 3c** Het is moeilijk uit te leggen omdat het zo vaag is. Maar het betekent vermoedelijk *dan denk ik ...*
- 3d** Eigen antwoord.
- 4**
- a. Dit is iets dat belangrijk is.
 - b. Erg gezonde voeding.
 - c. Ik schrijf een mailtje.
- 5** *Nee klopt, echt niet, absoluut niet, ehm, feitelijk, man man man, zeg maar.*
-